

שיעור 5 - שמואל א פרק ג

- (א) והנער שמואל משרת את יקוק לפני עלי ודבר יקוק הנה יקר בנמים ההם אין חזון נפרץ: ס
- (ב) ויהי ביום ההוא ועלי שכב במקומו ועיניו החלו כהות לא יוכל לראות:
- (ג) ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שכב בהיכל יקוק אשר שם ארון אלהים: פ
- (ד) ויקרא יקוק אל שמואל ויאמר הנני:
- (ה) ויִרְצֵ אֵל עָלַי ויאמר הנני כי קראת לי ויאמר לא קראתי שוב שכב וילך וישכב: ס
- (ו) ויסף יקוק קרא עוד שמואל ויקם שמואל וילך אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי ויאמר לא קראתי בני שוב שכב:
- (ז) ושמואל טרם ידע את יקוק וטרם יגלה אליו דבר יקוק:
- (ח) ויסף יקוק קרא שמואל בשלשית ויקם וילך אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי ויבן עלי כי יקוק קרא לנער:
- (ט) ויאמר עלי לשמואל לך שכב והנה אם יקרא אליך ואמרת דבר יקוק כי שמע עבדך וילך שמואל וישכב במקומו:
- (י) ויבא יקוק ויניחב ויקרא כפעם בפעם שמואל שמואל ויאמר שמואל דבר כי שמע עבדך: פ
- (יא) ויאמר יקוק אל שמואל הנה אנכי עשה דבר בישראל אשר כל שמעו תצלינה שתי אֲזָנָיו:
- (יב) ביום ההוא אקים אל עלי את כל אשר דברתי אל ביתו החל וכלה:
- (יג) והגדתי לו כי שפט אני את ביתו עד עולם בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה בם:
- (יד) ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתפפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם:
- (טו) וישכב שמואל עד הבקר ויפתח את דלתות בית יקוק ושמואל נרא מהגיד את המראה אל עלי:
- (טז) ויקרא עלי את שמואל ויאמר שמואל בני ויאמר הנני:
- (יז) ויאמר מה הדבר אשר דבר אליך אל נא תכחד ממני כה יעשה לך אלהים וכה יוסיף אם תכחד ממני דבר מכל הדבר אשר דבר אליך:
- (יח) ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד ממנו ויאמר יקוק הוא הטוב בעיניו יעשה: פ
- (יט) ויגדל שמואל ויקוק הנה עמו ולא הפיל מפל דבריו ארצה:
- (כ) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא ליקוק:
- (כא) ויסף יקוק להראה בשלה כי נגלה יקוק אל שמואל בשלו בדבר יקוק: פ

רש"י שמואל א פרק ג

- (א) היה יקר - היה מנוע וכן יקר רוח איש תבונה (משלי יז) מנוע דברים אדם מבין:
- אין חזון נפרץ - לית נבואה גליא, נפרץ לשון ופרצת ימה וקדמה (בראשית כח):

מלבי"ם שמואל א פרק ג

אין חזון נפרץ, כי השפע האלהית תחשוק בטבעה לרדת על המוכנים, כמ"ש (ישעיה מד, ג) כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה אצק רוחי וכו', כמו שבארתי בפירושי שם, ובעת לא תמצא איש מוכן לקבל השפע הזאת, תדמה כנחל מלא על כל גדותיו אשר אין לו מקום להגיר מימיו, שאז עת ימצא פרץ קטן, יפרוץ נחל מעם גר בשטף כביר ...

רד"ק שמואל א פרק ג

ג) ונר אלהים טרם יכבה - אם על נרות המנורה אמר היה זה קודם עלות השחר כי הנרות היו דולקים מערב עד בוקר אף על פי שפעמים היו כבות מקצתן בליל' ושמן היו נותנים בהן במדה שהיו דולקים מערב עד בקר וברוב פעמים היו דולקים עד הבקר ונר מערבי בכל זמן היו מוצאים אותו דולק ואמר כי באה נבואה זאת לשמואל קודם שכבו הנרות בעוד לילה כמו זמן קריאת הגבר שהרי אומר אחר כן וישכב שמואל עד הבקר ובדרש אמר כי על נר הנבואה אמר ואמרו וזרח השמש ובא השמש עד שלא ישקיע הקדוש ברוך הוא שמשו של צדיק אחד הוא מזריח שמשו של צדיק אחר עד שלא ישקיע שמשו של משה מזריח שמשו של יהושע עד שלא תשקע שמשו של עלי הזריח שמשו של שמואל וזהו שאמר ונר אלהים טרם יכבה :

אלשיך שמואל א פרק ג

(ה) וירץ אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי כו'. בפעם הראשונה לא חשב עלי רק שהיה דמיון כוזב, על כן אמר לו לא קראתי שוב שכב :

אך בשניה נסתפק אם מן ה' הוא זה, ואז על ידי הכנסו בספק זה, קראו (ו - ז) בני כי החשיבו :

אך בשלישית הוסר הספק וידע (ח) כי ה' קורא לנער :

ואף על פי כן לא החשיב עצמו כל כך שידבר ה' עמו ולא אמר (ט) כדבר ה' מספק כאשר למדו עלי :

כי אם (י) דבר כי שומע עבדך, כי אולי לא היה ה' הקורא אותו :

מלבי"ם שמואל א פרק ג

(ח) ויבן עלי. אז הבין בבירור שה' קורא אותו, כי התגברות הדמיון באיש הבריא לא יהיה רק על המעט, וכבר בארו החוקרים האחרונים שהנבואה תבוא לפעמים מושכלת במה שיושפע ידיעה ברורה על שכל הנביא, ופעמים תבא מדומה ע"י צורות שיראה הכח המדמה, ופעמים תבא מוחשת ע"י קול שיגיע לאזן הנביא, או צורות נוראות אשר יראום בעיניהם בפועל (ולא כהמורה נבוכים בח"ב מספרו), ומזה המין האחרון היה הקריאה שקרא לשמואל.

ילקוט שמעוני שמואל א רמז צז

ויקרא כפעם בפעם, שמואל שמואל, אברהם אברהם, יעקב יעקב, משה משה, לשון תבה, לשון זרוז, הן הן - עד שלא נדבר עמם, והן הן - משדבר עמם, הן הן - עד שלא נכנסו לגדולה, והן הן - משנכנסו לגדולה.

רד"ק שמואל א פרק ג

כי מקללים להם בניו - תקון סופרים כי לא רוצה לומר לאל יתברך אלא שכנה הכתוב וזה אחד משמנה עשר פסוקים שהם תקון סופרים...

מלבי"ם שמואל א פרק ג

(יט) ויגדל שמואל. ספר במעלת נבואת שמואל ג' מדרגות. [א] מצד עצמו, שגדל וה' היה עמו, [ב] וידע. ר"ל שלא היה נביא לצורך עצמו לבד [ג] ויסף. שהיה שפע נבואתו רבה כ"כ עד שמרוב השפע שעברה עליו נאצלה גם על בני הנביאים הקטנים ממנו....